

Nacionalne manjine u BiH

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini radi sa vlastima i organizacijama civilnog društva, kako bi unaprijedili političko, ekonomsko i društveno učešće priznatih 17 nacionalnih manjina u Bosni i Hercegovini.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina 2003. godine. Zakonom se navodi da će BiH štiti položaj, ravnopravnost i prava 17 nacionalnih manjina prisutnih u Bosni i Hercegovini (BiH): Albanaca, Crnogoraca, Čeha, Italijana, Jevreja, Mađara, Makedonaca, Nijemaca, Poljaka, Roma, Rumuna, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca, Turaka i Ukrajinaca.

Zakon predstavlja ključni dokument za bosanskohercegovačke nacionalne manjine, jer im daje pravo na zaštitu njihovih kulturnih, religijskih, obrazovnih, društvenih, ekonomskih i političkih sloboda, potreba i identiteta.

Misija je nastavila sa zagovaranjem i podržala Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina u RS i FBiH i uspostavu i razvoj vijeća nacionalnih manjina na državnom i entitetskim nivoima. Trenutno, Misija radi na svim nivoima vlasti, od nivoa lokalne zajednice i općine, do entitetskog i državnog nivoa, kako bi unaprijedila političko, ekonomsko, i društveno učešće nacionalnih manjina u BiH. Osoblje Misije na terenu blisko surađuje s organizacijama i udruženjima nacionalnih manjina radi uključivanja u zajednicu i na inicijativama u oblasti obrazovanja, kao i drugim aktivnostima u cilju zaštite prava nacionalnih manjina. Misija stavlja poseban naglasak na status Roma, kao najveću i najmarginaliziraniju nacionalnu manjinsku grupu u BiH.

Uključivanje nacionalnih manjina kroz zajednicu

U sklopu aktivnosti na nivou lokalne zajednice, Misija radi na povećanju vidljivosti i utjecaja nacionalnih manjina i drugih marginaliziranih grupa; trenutno, ove grupe nisu organizirane i imaju vrlo malo utjecaja na javni život u svojim zajednicama. Rad Misije usredsrijeđen je na razvoj i izgradnju kapaciteta mreža među organizacijama, kako bi marginalizirane grupe bile adekvatno predstavljene i sa ciljem razvijanja platforme zagovaranja za njihove potrebe. Pored poticanja razvoja ovih mreža, Misija radi na izgradnji kapaciteta organizacija nacionalnih manjina, kako bi one utvrdile potrebe zajednice i razvile vještine lobiranja za neophodne resurse i usluge. Kroz program *Učešće građana u zajednici*, Misija također radi na pristupu zapošljavanju, kroz ciljnu izgradnju kapaciteta i koordinaciju s ustanovama za zapošljavanje.

Nacionalne manjine i obrazovanje

Uz podršku OSCE-ovog visokog komesara za nacionalne manjine, pripremljen je nastavni materijal (priručnik za učeničke i vodič za nastavnike) o kulturi, baštini, porijeklu i tradiciji nacionalnih manjina u BiH, u toku 2008. i 2009. godine, kako bi se više saznalo o bogatstvu raznolikosti u BiH. Misija je, u toku 2010. godine, započela projekt *Kaleidoscope*, kako bi pomogla mladim ljudima da bolje razumiju pripadnike nacionalnih manjina i predstavila „ostale“, kao dio svakodnevnog života u društvu.

S obzirom na uspješan završetak projekta, u koji su bile uključene stotine škola iz cijele BiH, Misija nastavlja poticati škole na aktivno podučavanje o nacionalnim manjinama i pomoć pripadnicima neke od 17 nacionalnih manjina, kako bi se više uključili u svoje zajednice i ponosili svojom baštinom. Osim toga, Misija promovira i podržava obrazovne ustanove u uvođenju jezika nacionalnih manjina u škole.

Rad Misije, usredsrijeđen na nacionalne manjine u obrazovanju, datira iz 2004. godine, kada su *Plan akcije o obrazovnim potrebama Roma i pripadnika ostalih nacionalnih manjina u BiH*, podržan i kreiran od strane Misije, potpisali svi ministri obrazovanja. *Revidirani akcioni plan Bosne i Hercegovine o obrazovnim potrebama Roma* finaliziran je 2010. godine, i usvojen od strane Vijeća ministara BiH. Njime se želi pružiti jednak pristup kvalitetnom obrazovanju (na predškolskom, osnovnom, srednjem i visokom nivou obrazovanja) ovoj marginaliziranoj grupi djece, kako bi mogla usvojiti znanje, neophodno za buduću integraciju u društvo.

Romi

Romi su najveća nacionalna manjina u BiH i najmarginaliziranija grupa u BiH u društvenom, ekonomskom i političkom smislu. U poslijeratnoj BiH, Romi se suočavaju sa nizom poteškoća pri realizaciji temeljnih ljudskih prava, garantiranih Ustavom BiH. Posebno su zabrinjavajuća prava u vezi sa vlasništvom, pristupom socijalnoj zaštiti, te u vezi s obrazovanjem i zapošljavanjem.

Identificirajući različite prepreke za uključivanje Roma, Misija radi na uključivanju Roma u poboljšanje njihovog pristupa državnim institucijama i institucijama koje se bave zaštitom ljudskih prava. BiH je pristupila *Dekadi Roma 2005.- 2015.* u septembru 2008. godine. Misija je pružala ciljnu podršku i davala savjete Romskom savjetodavnom odboru BiH i Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH. Cilj je osigurati puno i efikasno učešće Roma u državnim tijelima i strukturama, riješiti probleme u oblasti stanovanja, zdravstvene zaštite, zapošljavanja i obrazovanja, kao i borba protiv diskriminacije i predrasuda prema Romima.

Eliminiranje institucionalizirane diskriminacije

Evropski sud za ljudska prava je, u slučaju *Sejdić i Finci protiv BiH*, donio odluku da diskriminacija prema nacionalnim manjinama ne dozvoljava onima koji nisu Bošnjaci, Hrvati i Srbi da zauzmu državne pozicije. Misija čvrsto zagovara primjenu ove odluke.

Misija OSCE-a u Bosni i Hercegovini pomaže BiH u ispunjenju obaveza, koje je ona preuzela kao država članica OSCE-a, kao i u napredovanju ka ostvarenju svog deklariranog cilja pridruživanja evroatlantskim integracijama, tako što jača sigurnost i stabilnost, putem završetka izgradnje mira unutar daytonskog okvira, i razvija inkluzivni politički diskurs i demokratski odgovorne institucije koje poštuju raznolikost, promoviraju konsenzus i poštuju vladavinu prava. Misija ima sveobuhvatan i integriran pristup putem svog prisustva na terenu, što odslkava naglasak na razvijanju kohezivnih zajednica i na pravovremenoj identifikaciji prepreka napretku.